

L UVOD

U ovom radu je izložena problematika utvrđivanja i naplate poreza u Republici Srpskoj kao i poreski prekršaji. Povod za odabir ove teme je upravo razmišljanje da se o ovom području mnogo napisalo i na naučnim osnovama prikazalo ali je materija podložna stalnim promjenama i u zavisnosti je od više faktora. U svako vrijeme je aktuelna i stoga se čini interesantnom i izazovnom, a kako sam se u dosadašnjoj praksi susrela sa tom problematikom, uvjerala sam se da je sklona promjenama i modifikacijama u smislu zakonske regulative, a onaj ko želi da vlada ovom materijom mora je redovno pratiti i izučavati.

Na osnovu pisanja većine teoretičara koji su se bavili proučavanjem finansija, porez kao klasična kategorija javnih prihoda je najsloženiji u tumačenju, a takođe, primjena poreza u praksi nije jednostavna pogotovo ako se gleda sa aspekta pravičnosti jer ne postoje porezi koji su pravični u svim situacijama. Da bi primjena bila jednostavnija i efikasnija treba da postoji s jedne strane jasna i precizno određena normativno-pravna regulativa i sa druge strane opremljenost organa, odlučnost i stručna osposobljenost kadrova koji tu regulativu sprovode. Kako bi prikupile poreze države su nastojale da izgrade neke opšteprihvatljive principe koje bi dale sliku dobrog poreskog sistema, a ti principi su:

- ekonomska efikasnost,
- administrativna jednostavnost, podrazumjeva da bi poreski sistem mogao biti jednostavan i relativno jeftin,
- fleksibilnost, podrazumjeva mogućnost da se poreski sistem brzo prilagodi ekonomskim okolnostima,
- politički odgovoran, podrazumjeva da poreski sistem bude formulisan tako da pojedinci u svakom trenutku mogu da utvrde šta plaćaju,
- pravičnost, podrazumijeva da se poreski sistem na jednak način odnosi prema pojedincima čije je materijalno stanje slično.

Poreska uprava Republike Srpske je nadležna da vrši kontrolu primjene poreskih zakona uključujući tačan obračun i uplatu poreza, novčanih kazni i kamata. Poreska uprava Republike Srpske je u okviru Ministarstva finansija RS, organizovana je tako da ima sjedište u Banjoj Luci i sedam područnih centara, i to u: Banjoj Luci, Prijedoru, Doboju, Bijeljini, Zvorniku, Istočno Sarajevo i Trebinju. Svaki područni centar ima područne jedinice.

Imajući u vidu značaj i ulogu poreza u savremenom društvu u narednim poglavljima su obrađeni direktni porezi u RS, njihovo pojmovno određenje i elementi oporezivanja.

Direktne poreze u RS čine:

- Porez na dobit,
- Porez na dohodak,
- Porez na imovinu,
- Porez na nasleđe i poklon,
- Porez na prenos nepokretnosti prava,
- Nakanada za eksploataciju mineralnih sirovina,
- Ostale naknade u koje spadaju: boravišna taksa, vodoprivredna naknada, nakanada za zaštitu od požara, naknada za finansiranje i zapošljavanje invalida,
- Poreza dobitke od igara na sreću,
- Posebna republička taksa,
- Komunalna taksa,
- Porez na upotrebu, držanje i nošenje dobara.

Porez je jedan od osnovnih, ako ne i osnovnih, izvor prihoda svake moderne države, ali kroz istoriju se vidi da on nije kreacija modernog, savremenog doba i društva.

Još su stari Rimljani i Egipćani imali oblik poreskog naplaćivanja dažbina od svojih građana, zavisno od visine imovinskog stanja (isto kao i sada). Tada se porez naplaćivao u novcu (zlatu) ali i u naturi (robi) kao odvajanje jednog dijela prinosa ljetine ili proizvoda trgovine za državu.

Kao što je postojao porez, postojale su i kazne za njegovo neplaćanje, koje su išle od novčanih kazni, zaplijene imovine i imanja, do zatvorske pa i smrtne kazne za veći prekršaj, odnosno za veći iznos neplaćenog poreza.

Sadašnje kazne u većini modernih država su novčane i niže zatvorske kazne, sa primjenom SAD-a koji striktno i strogo primjenjuje svoju poresku politiku.

U našoj zemlji, poreski prekršaji su, nažalost česti i značajni, ali novi sistem poreske politike smanjuje ovu stopu uvodeći strožije mjere nadzora i kažnjavanja, posebno se ističući velikim novčanim kaznama i predviđenim zatvorskim kaznama iz ove oblasti.

O poreskim prekršajima, ali i uopšte o poreskoj politici naše zemlje i okruženja, biće riječi u nastavku ovog rada.